

blijf nieuwsgierig

Algemeen pedagogisch beleid

Inhoud

Vooraf.....	2
1. Visie op de omgang met kinderen.....	2
Relatie: 'iedereen voelt zich veilig en welkom'	2
Competentie: 'ik kan het zelf, hoewel niet altijd alleen'	3
Autonomie: 'ik mag ontdekken en heb daarbij plezier'	3
2. Pedagogische speerpunten van onze aanpak	3
Veiligheid, welbevinden en betrokkenheid.....	3
Respect voor (de eigenheid van) het kind.....	4
Nieuwsgierigheid van kinderen en actief leren.....	4
Beredeneerd breed ontwikkelingsgericht aanbod.....	4
Spelend leren.....	4
Uitdagend en gevarieerd aanbod.....	5
Alledaagse handelingen zijn ook activiteiten: Kansen creëren en grijpen.....	5
Niet het resultaat, maar het proces van ontdekken en ontwikkeling staat voorop	5
Positief opvoeden.....	6
Samenwerking met ouders	6
Samenwerking rondom het kind	7
3. Visie op VVE.....	8
4. Verwijzingen	10

Vooraf

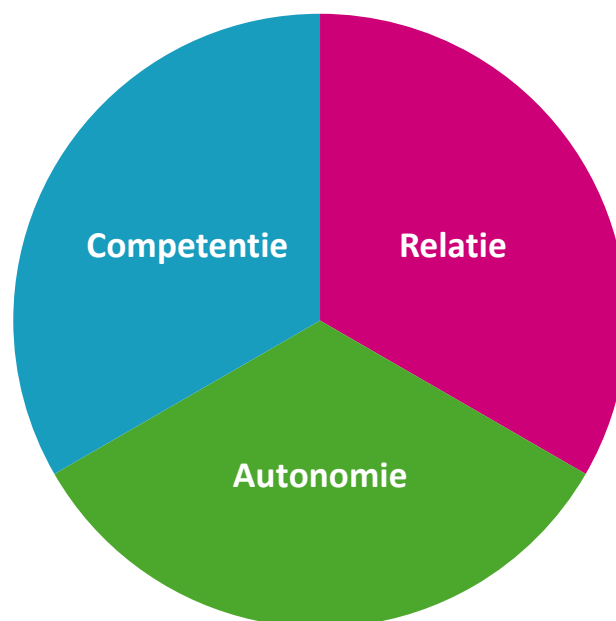
Impuls gaat uit van de vier pedagogische doelen die in de kwaliteitseisen van de wet kinderopvang worden genoemd.¹ Deze doelen gaan over de wijze waarop:

1. de **emotionele veiligheid** van kinderen wordt gewaarborgd;
2. kinderen mogelijkheden krijgen om hun **persoonlijke competentie** te ontwikkelen;
3. kinderen mogelijkheden krijgen om hun **sociale competentie** te ontwikkelen;
4. overdracht van **normen en waarden** aan kinderen plaatsvindt.

Werken aan deze doelen is de basis voor een optimale ontwikkeling van de kinderen. De pedagogische doelen zijn verweven in onze visie op de omgang met kinderen en de pedagogische speerpunten. In dit document beschrijven we onze visie op de omgang met kinderen en ons algemeen pedagogisch beleid. Iedere locatie heeft dit algemeen pedagogisch beleid vertaald naar het werken met kinderen op de groep in het pedagogisch locatiewerkplan. In een derde document, het pedagogisch beleidskader, zijn op organisatieniveau vooral randvoorwaarden beschreven.

1. Visie op de omgang met kinderen

Kinderen zijn er op gebouwd om zich te ontwikkelen. Daarbij heeft ieder kind een natuurlijke behoefte aan relatie, autonomie en competentie. Als in voldoende mate is voldaan aan deze basisbehoeften is er welbevinden, motivatie, inzet en zin in 'leren'; het kind kan zich ontwikkelen.

Relatie: 'iedereen voelt zich veilig en welkom'

Onder de basisbehoefte **relatie** verstaan wij dat kinderen zich geaccepteerd voelen, ze het gevoel hebben welkom te zijn, ze zich veilig voelen. Kinderen hebben behoefte aan relatie, zowel met de pedagogisch medewerkers als met andere kinderen. Ze willen het gevoel hebben erbij te horen, deel

---

¹ Overige wettelijke eisen worden opgenomen in bijlagen.

uit te maken van een groep. Er kan onenigheid voorkomen, maar we houden rekening met elkaar en willen dat iedereen zich veilig en prettig voelt. Een goede sfeer vinden we heel belangrijk. Het kind kan rekenen op de steun van de pedagogisch medewerkers. Door aandachtvolle en oprechte interacties met kinderen aan te gaan, heeft de pedagogisch medewerker veel invloed op de kwaliteit van de relaties. Zij ondersteunt relaties niet door op de voorgrond te treden, maar juist door vanaf de zijlijn beschikbaar te zijn. Luisteren, vertrouwen bieden, optreden als het echt nodig is, uitnodigende omstandigheden creëren, het goede voorbeeld zijn, uitdagen en ondersteunen zijn belangrijke pedagogische voorwaarden voor het ontstaan van goede relaties.

Competentie: 'ik kan het zelf, hoewel niet altijd alleen'

Onder de basisbehoefte competentie verstaan we dat kinderen vertrouwen hebben en krijgen in het eigen kunnen. Om dit te bereiken, zorgen we dat het aanbod is afgestemd op de mogelijkheden en (basis)behoefte van het kind, zodat ieder kind voor hem haalbare succeservaringen kan realiseren. Daarmee groeit het zelfvertrouwen en kan het kind zich verder ontwikkelen. Een combinatie van hoge (en reële) verwachtingen en beschikbaarheid voor hulp en ondersteuning, zijn de basis voor het ontwikkelen van een gevoel van competentie. We werken met andere woorden kindvolgend; door de ontwikkeling van kinderen goed te volgen, krijgen we zicht op hun (individuele) ontwikkelingsbehoefte. Door het activiteiten aanbod af te stemmen op deze ontwikkelingsbehoefte, spelen we in op de 'zone van naaste ontwikkeling' en kan het kind zich steeds verder ontwikkelen. We hanteren een holistische visie op het kind en zijn ontwikkeling. Hiermee bedoelen we dat kinderen zich als één geheel ontwikkelen. Ontwikkeling vindt plaats als ze actief bezig zijn en helemaal opgaan in een activiteit.

Autonomie: 'ik mag ontdekken en heb daarbij plezier'

Om aan de basisbehoefte **autonomie** te voldoen, zorgen we dat kinderen zo veel mogelijk dingen zélf kunnen doen, zelf kunnen beslissen en zelf keuzes kunnen maken. Dat kan alleen in een omgeving waarin de eigenheid van het kind gerespecteerd wordt. Het pedagogische antwoord hierop is het bieden van veiligheid, ruimte, begeleiding en ondersteuning en het waarborgen van de relatie met de ander. Kinderen hebben vrijheid om zichzelf te zijn en worden gestimuleerd om eigen keuzes te maken, maar altijd in relatie met de ander. De mogelijkheden die kinderen krijgen, sluiten aan bij hun ontwikkelingsbehoefte, waarmee we kindvolgend inspelen op de zone van naaste ontwikkeling.

2. Pedagogische speerpunten van onze aanpak

Veiligheid, welbevinden en betrokkenheid

Veiligheid, welbevinden en betrokkenheid zijn voorwaarden voor de ontwikkeling en daarom besteden we hier veel aandacht aan. Ontwikkeling vindt namelijk alleen plaats als het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen op orde zijn. Met **welbevinden** bedoelen we dat het kind lekker in zijn vel zit, nieuwsgierig en ondernemend is en zelfvertrouwen heeft. We hebben oog voor betrokkenheid, want wanneer kinderen werkelijk **betrokken** zijn is de kans op ontwikkeling het grootst. Als kinderen betrokken zijn, zijn ze geconcentreerd, geven ze niet snel op en zijn ze bijna niet af te leiden. Betrokkenheid komt vooral voor in het smalle gebied tussen 'al kunnen' en 'nog net niet kunnen' en 'al begrijpen' of 'nog net niet begrijpen'. Daarom werken we in de zone van naaste ontwikkeling; we bieden passende kindvolgende activiteiten aan die niet te gemakkelijk maar ook

niet te moeilijk zijn. Daarnaast zijn de aangeboden activiteiten interessant en betekenisvol voor de kinderen.

Respect voor (de eigenheid van) het kind

We hebben oog en respect voor de eigenheid van elk kind wat betreft behoeften, talenten, karakter, temperament, voorkeuren en culturele achtergrond. Het belangrijkste is dat we oog hebben voor de behoeften van individuele kinderen en daarop inspelen.

Ieder kind wordt op zijn of haar manier uitgedaagd. Het is belangrijk dat een kind zijn of haar eigen tempo kan volgen, waarbij we inspelen op de zone van naaste ontwikkeling waardoor het zich verder kan ontwikkelen. Door op deze manier te werken, kindvolgend in de zone van naaste ontwikkeling, dragen we bij aan het zelfvertrouwen van het kind.

Initiatieven van kinderen worden aangemoedigd. We benaderen kinderen met respect als volwaardig gesprekspartner. Er wordt met de kinderen en niet tegen of over de hoofden van kinderen gepraat.

Nieuwsgierigheid van kinderen en actief leren

Jonge kinderen willen van nature leren en ontdekken. Ze zijn nieuwsgierig en hebben een enorm doorzettingsvermogen. Kinderen leren met hun handen, hoofd en hart. Kortom, ze leren door te doen! Daarom bieden we activiteiten aan waarbij het kind de gelegenheid krijgt om iets te ontdekken door te handelen, voelen, ruiken, kijken, praten en luisteren. We sluiten zoveel mogelijk aan bij de belevingswereld van kinderen. Kinderen krijgen volop de gelegenheid om te ontdekken en te experimenteren. We ondersteunen kinderen om zelf tot oplossingen te komen, daarmee stimuleren we ook de zelfredzaamheid. We proberen kinderen ook zoveel mogelijk bij elkaar te betrekken, omdat ze vooral ook van elkaar leren.

Beredeneerd breed ontwikkelingsgericht aanbod

Bij het **ontwikkelingsgericht (of opbrengstgericht) werken** hebben we als uitgangspunt dat ieder kind zich in zijn eigen tempo ontwikkelt. We stimuleren de ontwikkeling door uitdagende en aansprekende activiteiten en materialen aan te bieden waardoor zij kunnen ontdekken en al spelende leren.

Om een passend aanbod te kunnen doen, volgen we de ontwikkeling van kinderen. Door goed te kijken en te luisteren naar kinderen krijgen we zicht op de totale ontwikkeling en daarmee op hun (individuele) ontwikkelingsbehoeften, ook wel zone van naaste ontwikkeling genoemd, een begrip uit de ontwikkelingstheorie van Vygotsky. De kennis over de ontwikkelingsbehoeften van kinderen gebruiken we om ons aanbod en de begeleiding af te stemmen op deze behoeften. Door in de zone van naaste ontwikkeling te werken, stimuleren we de ontwikkeling van kinderen. Op de kinderdagverblijven en VVE-voorzieningen gebruiken we een **kindvolgsysteem** om de ontwikkeling van kinderen systematisch te volgen. De mentor van het kind speelt een belangrijke rol in het volgen van de ontwikkeling.

Als een kind ons opvalt, volgen we het **zorgprotocol van Impuls**. Bij een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld volgen we de **Meldcode Kindermishandeling en Huiselijk Geweld**.

Spelend leren

Spelen is de natuurlijke manier van kinderen om te leren en hun omgeving te verkennen. Spelen geeft plezier. We sluiten op grofweg twee manieren aan bij het spontane spelen en leren van kinderen: door **kansen te creëren** en door **kansen te grijpen**. Kansen creëren doen we door in ons

dagprogramma spelactiviteiten, dagelijkse en verzorgende activiteiten aan te bieden, die we samen met de kinderen uitvoeren. We laten de kinderen daarbij zoveel mogelijk zelf doen wat ze zelf kunnen doen; we betrekken de kinderen actief. Daarbinnen grijpen we spontane en onverwachte kansen voor ontwikkeling aan door mee te spelen en de kinderen te volgen in hun spel. Het initiatief hierbij ligt voornamelijk bij het kind, de pedagogisch medewerker sluit aan en verrijkt. De ruimte wordt op een uitdagende manier ingericht die uitnodigt tot spelen, verkennen en ontdekken. Daarbij is er volop ruimte om verschillende soorten spel te beleven.

Het materiaal mag ingezet worden in verschillende hoeken. We bieden een combinatie van verschillende soorten materialen: spelmateriaal met een eenduidig doel (bv. puzzels of een treinbaan), concreet materiaal dat de wereld representeert (bv. pollepels, pannen en schroevendraaiers) en materiaal dat van alles kan voorstellen (ongevormd materiaal zoals water, zand en klei; kosteloos materiaal zoals wc-rollen en kastanjes; spelmateriaal waar kinderen een eigen betekenis aan kunnen geven zoals blokken). Het gebruikte materiaal sluit aan bij de belevingswereld van kinderen (bv. door een afspiegeling te zijn van de culturen in de groep). We houden de betrokkenheid van kinderen goed in de gaten, omdat de kans op ontwikkeling het grootst is wanneer kinderen betrokken zijn bij de activiteiten die ze doen.

Uitdagend en gevarieerd aanbod

We werken met thema's en waar mogelijk putten we uit een methode of programma.

Door het bieden van een gevarieerd aanbod wordt er tegemoet gekomen aan de behoeften en interesse van alle kinderen. We bieden variatie wat betreft ontwikkelingslijnen, soorten spel, en in vrije, begeleide en geleide activiteiten. Ook zorgen we voor een afwisseling van drukke en rustige activiteiten; een balans tussen groeps- en individuele activiteiten, een balans tussen creatieve en cognitieve activiteiten; binnen- en buitenactiviteiten. Er is aandacht voor de muzikale ontwikkeling en ook buiten zorgen we voor een gevarieerd aanbod door verschillende soorten spel en beweegspelletjes aan te bieden, waarbij de pedagogisch medewerkers actief deelnemen. Op sommige locaties wordt gewerkt met digitale middelen. Deze middelen, bv. iPads, worden met mate ingezet en zijn altijd een verlengstuk en verrijking van het reguliere aanbod en sluiten daar dan ook op aan.

Alledaagse handelingen zijn ook activiteiten: Kansen creëren en grijpen

Ook tijdens de alledaagse handelingen creëren we kansen en grijpen we kansen. Kinderen willen graag zoveel mogelijk zelf doen. Dit 'zelf doen' is een krachtige motor achter hun ontwikkeling. Door kinderen bijvoorbeeld zelf te laten kiezen wat zij op brood willen en zelf te laten smeren stimuleren we hun zelfstandigheid. Daarom grijpen we deze alledaagse handelingen aan als plezierige leerzame momenten voor de kinderen. We moedigen kinderen ook aan om (elkaar) te helpen. Iedere situatie is voor kinderen een leersituatie.

Niet het resultaat, maar het proces van ontdekken en ontwikkeling staat voorop

Bij creatieve activiteiten is ons motto 'Als ieder kind dezelfde kip moet knippen, kan het zijn ei niet kwijt'. We zijn er niet op gericht om kinderen een bepaald 'product' te laten maken maar om het kind het proces te laten doorlopen. Beeldende expressie is een middel voor het ontwikkelen van een breed scala aan competenties: motorisch, zintuiglijk, sociaal-emotioneel en cognitief. Het gaat om plezier in het bezig zijn.

Positief opvoeden

We hanteren een positieve manier van opvoeden. Dat betekent dat we heel bewust de nadruk leggen op wat kinderen goed doen en ongewenst gedrag ombuigen. Zo leren kinderen op een prettige manier wat wel en niet wenselijk is. De kern van positief opvoeden is dat we:

- kinderen een veilige en stimulerende omgeving bieden, waarin ze ongestoord kunnen ontdekken;
- kinderen laten leren door positieve ondersteuning, complimenten en aanmoediging;
- een aansprekende discipline hanteren met duidelijke regels, heldere instructies en snelle reacties bij onverhoopt ongewenst gedrag;
- realistische verwachtingen hebben van kinderen.

Bij **complimenten** is het belangrijk om kinderen vooral te prijzen voor hun pogingen, hun inspanningen, de moeite die ze gedaan hebben en te benoemen wat er goed ging, dus niet alleen 'goed zo', maar aangeven wat een kind goed heeft gedaan (en dus niet voor hun talenten/eigenschappen/uiteerlijkheden). Het ondersteunen van gewenst gedrag doen we door met kinderen mee te denken, spelen en handelen in de gewenste richting. Bij het **ombuigen van ongewenst naar gewenst gedrag** gebruiken we complimenten om kinderen in de gewenste richting te stimuleren door te benoemen wat het kind goed deed of probeerde te doen. Daarmee helpen we het kind te leren om gewenst en ongewenst gedrag te onderscheiden. Bij ongewenst gedrag gaan we altijd op zoek naar de reden van dit gedrag; kinderen vertonen niet zomaar ongewenst gedrag, het heeft daar een reden voor (bijvoorbeeld omdat het een regel niet kent of niet goed in zijn vel zit). Door de reden te achterhalen, hebben we beter zicht op de behoefte van het kind en kunnen we het kind beter ondersteunen. Bij deze ondersteuning kiezen we voor een opvoedmiddel, maar niet voor straffen in de zin van dat het kind moet 'boeten' voor iets wat het verkeerd heeft gedaan (bv. door niet mee naar buiten te mogen of op een plaats buiten de groep gezet te worden). Straffen gaat gepaard met negatieve gevoelens over zichzelf ('ik ben een vervelend kind') en met negatieve gevoelens ten aanzien van de omgeving ('ze luisteren niet naar mij, ze begrijpen me niet'). Het doel is dat een kind zijn eigen gedrag weer kan sturen en met (zelf)vertrouwen verder kan. Gepaste opvoedmiddelen zijn bijvoorbeeld een gesprekje voeren over de afspraken, het aanbieden van alternatieven of het kind even uit de situatie halen.

Samenwerking met ouders

Vertrouwen tussen ouders en pedagogisch medewerkers is onmisbaar in ons werk. We willen graag de pedagogisch partner van ouders zijn bij de opvoeding en ontwikkeling van hun kind. De mentor van het kind vervult hierin een belangrijke rol. Overdracht van informatie tussen ouders en pedagogisch medewerkers is essentieel. Daarom betrekken we ouders bij wat er op onze locaties gebeurt. De dagelijkse contacten tijdens het halen en brengen geven gelegenheid daartoe. We betrekken kinderen zoveel mogelijk bij de dagelijkse informatieoverdracht. We informeren ouders niet alleen over alle belangrijke gebeurtenissen op de voorziening, maar ook over de verzorging, belevenissen en het welbevinden van het kind. We vragen ouders naar de leefwereld thuis en creëren op die manier een sfeer van uitwisseling. Als ouders en pedagogisch medewerkers wederzijds goed op de hoogte zijn van de bijzonderheden in het leven van het kind bevordert dit het welbevinden en de ontwikkeling van het kind. Daarnaast voert de mentor van het kind twee keer per jaar (of vaker indien nodig) voortgangsgesprekken over de ontwikkeling en het welbevinden van het kind.

Ouders met een kind op een VVE-voorziening nemen deel aan themabijeenkomsten, feesten, themagebonden activiteiten, ouder-kind activiteiten en de spelinloop.

Op deze voorzieningen werkt het team samen met ouders op een vraaggerichte manier om hen in staat te stellen om nog beter aan te sluiten bij de ontwikkeling van hun kind, omdat ouders de grootste invloed hebben op de ontwikkeling van hun kind.

Samenwerking rondom het kind

Kindercampus en in de wijk

Impuls streeft op zoveel mogelijk plekken naar een kindercampus; een sterke pedagogische ontwikkelomgeving voor kinderen van 0 tot 13 jaar. In de kindercampus wordt de pedagogische en educatieve visie met partners zoals het basisonderwijs op elkaar afgestemd. Kinderen krijgen de beste kansen hun talenten te ontwikkelen; doorlopende ontwikkelingslijnen, dag arrangementen en kindnabije zorg horen hierbij. We werken, in het belang van het kind, intensief samen met het primair onderwijs, jeugdzorg en andere relevante instanties. We zorgen voor doorlopende ontwikkellijnen door een zorgvuldige overdracht van gegevens en bijzonderheden tussen verschillende voorzieningen van Impuls, bijvoorbeeld van kinderdagverblijf naar BSO², en andere partners. In de kindercampus krijgt ieder kind alle aandacht en ruimte om te spelen, te leren en te groeien. Daarbij hebben we aandacht voor alle aspecten van talentontwikkeling. Om die reden werken we samen met partners op uiteenlopende gebieden zoals sport, kunst & cultuur, wetenschap & techniek en milieu. Gezonde leefstijl vinden we heel belangrijk binnen de kindercampus. Op het gebied van voeding en bewegen is hier dan ook alle aandacht voor.

Basisonderwijs

Alle voorzieningen hebben een nauwe samenwerking met het basisonderwijs. De inhoud van de samenwerking verschilt voor specifieke leeftijdsgroepen. Onze voorschoolse voorzieningen³ hebben een samenwerking opgebouwd met de basisscholen in de buurt. Deze samenwerking met school heeft onder andere als doel om voor kinderen de overgang van de voorschoolse voorziening naar de basisschool zo soepel mogelijk te laten verlopen, zodat er een doorlopende ontwikkellijn ontstaat. Daarom doen alle voorschoolse voorzieningen een overdracht van kindgegevens. Op de VVE-voorzieningen is de samenwerking ook expliciet gericht op het afstemmen van het inhoudelijke (VVE-)programma op elkaar. Onze voorzieningen voor buitenschoolse opvang werken ook nauw samen met het basisonderwijs. We maken bijvoorbeeld afspraken over de afstemming van het pedagogisch-didactisch klimaat of het uitwisselen van gegevens over kinderen (uiteraard altijd na toestemming van ouders).

Partners in de zorg

Naast de hiervoor beschreven samenwerkingspartners zijn er verschillende instanties waarmee we samenwerken. Deze instanties schakelen we in, in belang van het kind en na overleg met de ouders,

---

² In de loop van 2018 zal een werkgroep de intake- en overdrachtsprocedure van 4-jarigen naar de BSO herzien. Tot die tijd zal in ieder geval het formulier van de Amsterdamse uniforme overdrachtsprocedure gebruikt worden. We vragen ouders op een begeleidend formulier een handtekening te zetten voor de overdracht van deze gegevens naar de BSO. Indien nodig vindt er een warme overdracht plaats waar ouders ook bij uitgenodigd kunnen worden.

³ Met voorschoolse voorzieningen bedoelen we alle voorzieningen voor kinderen tot 4 jaar.

als een hulp- of zorgvraag buiten onze expertise ligt. Bijvoorbeeld het Ouder- en Kindteam (JGZ) of logopedie.

3. Visie op VVE

Wettelijk wordt gevraagd om de visie op VVE te expliciteren in het pedagogisch beleid. Onze visie op de omgang met kinderen en de pedagogische speerpunten die we daarbij hebben geformuleerd (zoals beschreven in het document dat voor u ligt) zijn van toepassing op alle leeftijdsgroepen waar we bij Impuls mee werken en gelden ook voor de VVE. Op onze VVE-groepen werken we dus ook vanuit de basisbehoeften: relatie, competentie en autonomie. De basisbehoeften en pedagogische speerpunten zijn leidend in het werken met kinderen. We streven op al onze groepen naar optimale ontwikkelkansen voor ieder kind. Optimale ontwikkelkansen bieden we door drie bouwstenen die samen het aanbod aan de kinderen vormen op een beredeneerde wijze uit te werken, cq. aan te passen aan de kinderen in de groep: 1. omgeving en materiaal, 2. aanbod en aanpak en 3. interactievaardigheden. Zoals u eerder heeft kunnen lezen, zijn deze bouwstenen op locatieniveau uitgewerkt in het pedagogisch locatiewerkplan.

Naast een beschrijving van de visie op VVE vraagt wetgeving om een beschrijving van:

- a. de wijze waarop de ontwikkeling van het jonge kind wordt gestimuleerd, in het bijzonder op de gebieden taal, rekenen, motoriek en sociaal-emotionele ontwikkeling,
- b. de wijze waarop de ontwikkeling van peuters wordt gevolgd en de wijze waarop het aanbod van voorschoolse educatie hierop wordt afgestemd,
- c. de wijze waarop de ouders worden betrokken bij het stimuleren van de ontwikkeling van kinderen,
- d. het inrichten van een passende ruimte waarin voorschoolse educatie wordt verzorgd en het beschikbaar stellen van passend materiaal voor voorschoolse educatie, en
- e. de wijze waarop wordt vormgegeven aan de inhoudelijke aansluiting tussen voor- en vroegschoolse educatie en aan een zorgvuldige overgang van het kind van voor- naar vroegschoolse educatie.

Deze onderdelen zijn op locatieniveau uitgewerkt in het pedagogisch locatiewerkplan of een ander document. Voor het gemak geven we in onderstaand overzicht een specifiekere verwijzing.

- a. Pedagogisch locatiewerkplan:
    - Hoofdstuk 3 Competentie, met name paragraaf 3.1: Beredeneerd breed ontwikkelingsgericht aanbod, 3.3: Uitdagend en gevarieerd aanbod, 3.4: Alledaagse handelingen zijn ook activiteiten.
    - Hoofdstuk 4 Sociale competentie
    - Hoofdstuk 5 Normen en waarden
  - b. Pedagogisch locatiewerkplan:
    - Hoofdstuk 3 Competentie, met name paragraaf 3.1: Beredeneerd breed ontwikkelingsgericht aanbod, in het bijzonder kader 3.1.1: Kindvolgsysteem.
  - c. Pedagogisch locatiewerkplan:
    - Paragraaf 6.2: Samenwerking met ouders, in het bijzonder kader 6.2.1: Ouderbetrokkenheid op VVE-voorzieningen, kader 6.2.2: Andere manieren om ouders te betrekken.
- Ouderanalyse en -beleid van de locatie
- d. Pedagogisch locatiewerkplan:
    - Hoofdstuk 1 Relatie
    - Hoofdstuk 2 Autonomie
    - Hoofdstuk 3 Competentie

- Hoofdstuk 4 Sociale competentie
- Hoofdstuk 5 Normen en waarden

De ruimte is steeds uitgewerkt in de bouwsteen omgeving en materiaal en komt daarom in alle hoofdstukken terug.

e. Pedagogisch locatiewerkplan:

- Paragraaf 6.3: Samenwerking rondom het kind

Jaarwerkplan met school

4. Verwijzingen

Het pedagogisch beleid van Impuls bestaat uit drie onderdelen.

1. Het onderhavige algemeen pedagogisch beleid: Hierin beschrijven we onze visie op de omgang met kinderen en onze pedagogische speerpunten.
2. Het pedagogisch beleidskader: Hierin beschrijven we vooral de randvoorwaarden.
3. Het pedagogisch locatiewerkplan: Dit is de uitwerking en vertaling van het algemeen pedagogisch beleid en beleidskader naar de locatie. Hierin is per basisbehoefte en pedagogisch speerpunt beschreven hoe het algemeen pedagogisch beleid op de groep is terug te zien. We maken daarbij gebruik van drie belangrijke bouwstenen die samen het aanbod aan de kinderen vormen:
  1. Omgeving en materiaal
  2. Aanbod en aanpak
  3. Interactievaardigheden

In aanvulling op ons algemeen pedagogisch beleid, pedagogisch beleidskader en het pedagogisch locatiewerkplan zijn een aantal praktijken en afspraken vastgelegd in afzonderlijke documenten:

1. Wenbeleid;
2. 4-ogen beleid (met ingang van mei 2018 onderdeel van het beleidsplan veiligheid en gezondheid);
3. Gezonde leefstijl.

Zie de [website](#) voor meer informatie.